

Valtuustoaloite Outokummun kaupungin syntyvyyden tasosta ja markkinointikampanjasta

95/00.01.06/2023

Kvalt 24.04.2023 § 35

Hallintosäännön mukaisessa järjestyksessä Keskustan valtuustoryhmä ym. jättivät kaupunginvaltuustolle liitteenä olevan aloitteen.

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti yksimielisesti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Hyvltk 13.06.2023 § 49

Selostus

Hyvinvointilautakunta käsittelee aloitteen kohdan 1 koskien "vauvarahan maksamista kaikille uusille syntyville outokumpulaisille" ja kohdan 3 eli mahdollisuuden "järjestää perheiden ja vanhemmuuden tueksi aidosti ennaltaehkäisevää ja hyvinvointia lisäävää palvelua, joka on saatavilla kaikille lapsiperheille". Muut kohdat valmistellaan kaupunginhallitukselle.

Edellisen kerran valtuustoaloite vauvarahasta jätettiin Outokummussa vuonna 2016.

Outokumpuun on syntynyt lapsia kaivostoiminnan päättymisestä eli vuodesta 1989 alkaen eri vuosikymmeninä keskimäärin seuraavasti:

Vuosi- kymmen	Okussa syntyneet lapset / vuosi keskimäärin	Kokonaishedelmällisyysluku Suomessa keskimäärin
1990	88	1,78
2000	61	1,79
2010	59	1,64
2020	34	1,38

Kokonaishedelmällisyysluku eli odotusarvo synnytysikäisen naisen saamalle kokonaislapsimäärälle oli vuonna 2022 Suomessa mittaushistorian alhaisin: 1,32. 1900-luvun alussa se oli vielä lähes 5. Outokummun luku vuonna 2022 oli hieman alle tuon keskiarvon ollen 1,28. Syntyvyyden laskuun Suomessa ja yleisesti länsimaissa ei ole mitään yksittäistä syytä, vaan on esitetty ainakin seuraavia:

1. Oman työuran puutteen luoma yleinen epävarmuus tulevaisuudesta
2. Oman opiskelu- ja työuran vaativuus ja "välivuosien" kokeminen riskinä, jolloin "oikea hetki" lasten hankkimiseen voi tulla biologisesti liian myöhään. Erityisesti naisten koulutus- ja työmahdollisuuksien kehittyminen on vaikuttanut tähän
3. Elämän sisällön ja merkityksen saaminen muista asioista kuin lasten hankkimisesta ja kasvattamisesta. Lapsille ei ole elämässä "tilaa" tai omat arvot eivät eivätkä kannusta lasten hankkimiseen
4. Maailmantilanteen epävarmuus sisältäen vakavat globaalit ympäristöhaasteet ja nykyisen länsimaisen elämäntavan

kestämättömyys koko maailman väestön elämäntapana. Asian tiedostavilla ihmisillä tämä voi johtaa haluttomuuteen hankkia lapsia, jos ei usko muutoksen mahdollisuuteen

5. Ylipäänsä lasten hankkimisen muuttuminen lähes täysin subjektiivisen harkinnan varaiseksi, minkä ehkäisymenetelmien kehittyminen ja helppo saatavuus tekee mahdolliseksi. Suomessa etenkin Pohjois-Pohjanmaalla suosituksen uskonnollisen suuntauksen seurauksena alueella on useita kuntia, joissa syntyvyys on kehittynyt toisin, kuin valtakunnassa yleisesti
6. Ei-vapaaehtoisen lapsettomuuden lisääntyminen, jonka syitä ovat lapsen saannin lykkääminen (kts. kohta 2) myöhemmille ikävuosille ja todennäköisesti myös ihmisen lisääntymiskyvylle haitallisten kemikaalien lisääntyminen ympäristössämme
7. Koettu lapsiystävällisyyden puute yhteisössä tai yleisesti yhteiskunnassa

Outokummussa lisäksi hedelmällisessä iässä olevien naisten määrä on vähentynyt.

Vauvarahaa maksavista kunnista on viimeisin Kuntaliiton selvitys vuodelta 2022. Tuolloin 19,8 % eli joka viides kunta maksoi vauvarahaa pienimmän ollessa 50 € ja suurimman 10 000 €. Vauvarahan maksamisen ja syntyvyyden kasvamisen välisestä korrelaatiosta ei ole tutkimusnäyttöä. Esimerkiksi vuonna 2022 pienimmän kokonaishedelmällisyysluvun kunta on jo useamman vuoden ajan maksanut Suomen korkeinta vauvarahaa. Syntyvyyden lasku näyttää johtavan päätöksenteossa helpommin vauvarahan maksamiseen. Lisäksi sitä näyttävät maksavan vain pienemmät kunnat. Outokummussa vauvarahaa ei ole maksettu, mutta syntyneitä lapsia perheineen on muistettu vuosittain muuten yhdessä MLL:n Outokummun yhdistyksen kanssa.

Outokummussa lapsiperheiden tukitoimia toteuttavat Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Outokummun kaupunki, seurakunnat, yhdistykset ja muut toimijat. Valtio tukee lapsiperheitä monin tavoin perheitä tukevan lainsäädännön kautta, esim. perhevapaat ja KELA:n avustukset. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue toteuttaa monenlaisia ennaltaehkäiseviä palveluita lapsiperheille, esim. lapsiperheiden maksutonta kotipalvelua. Seurakunnat ja yhdistykset – esim. Perheiden paikka, MLL:n Outokummun osasto ja SPR – tuottavat myös monenlaisia palveluita perheiden tueksi.

Outokummun kaupunki tuottaa palveluita lapsiperheille huomattavasti laajemmin, kuin mitä lainsäädäntö edellyttää. Varhaiskasvatuksessa on erityislastentarhanopettajia ja kommunikaatio-ohjaaja, päiväkotiryhmissä lain vaatiman kolmen työntekijän sijaan neljä työntekijää, varhaiskasvatusmaksua maksavien perheiden maksut ovat alle lain salliman tason jne. Perusopetuksessa on valtakunnan kesiarvoa pienemmät opetusryhmät, enemmän koulunkäynninohjaajia ja erityisopettajia tukea tarvitsevia lapsia kohden kuin valtakunnassa keskimäärin, päätoiminen kouluvalmentaja, kunnalle vapaaehtoinen aamu- ja iltapäivätoiminta sekä laaja harrastetoiminta lapsille jne.

Niin varhaiskasvatuksen kuin perusopetuksen lapsikohtaiset kustannukset ylittävät valtakunnan keskitason.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimissa tuotetaan maksuttomia tai erittäin edullisia palveluita lapsille runsaasti yli sen, mitä kunkin alan lainsäädäntö edellyttää. Ostopalveluissa kirjaston palvelut ylittävät lain vaatiman minimin,

samoin vapaan sivistystön ja taiteen perusopetuksen järjestäminen on kunnalle vapaaehtoista. Niitäkin järjestetään Outokummussa varsin laajasti.

Kaikki edellä mainitut ovat esimerkkejä ennaltaehkäisevästä työstä. Jos resurssoinnin nähdään olevan vaikuttavampaa jotenkin toisin kohdennettuna, se on toki mahdollista. Esim. varhaiskasvatuksen tai perusopetuksen yli lain vaatiman tason olevia henkilötyövuosia on mahdollista siirtää muuhun "ennaltaehkäisevään ja hyvinvointia lisäävään" palveluun. Lasten hankkimisen kynnystä ne tuskin kuitenkaan alentavat, koska lapsen hankkiminen on aina yksilön ja perheen päätös, missä erilaisten palveluiden tai rahallisen korvauksen saaminen on tuskin ratkaiseva tekijä.

Vaikutusarviointi	Ei
Valmistelija	Hyvinvointijohtaja
Lisätietoja	Hyvinvointijohtaja Jukka Orenius, 0447559240, jukka.orenius@outokummunkaupunki.fi
Esittelijä	Hyvinvointijohtaja
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta päättää antaa edellä kerrotun vastauksena aloitteeseen ja toimittaa sen edelleen kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle.
Päätös	Hyvinvointijohtajan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Khall 02.10.2023 § 197

Selostus Kaupunginhallitus käsittelee aloitteen kohdat 2: "paikkakunnalle muuttavalle perheelle tarjottava palvelu tai raha" ja 4: "Muuta Outokumpuun-markkinointikampanja".

Aloitteessa esitetään yhteisesti ideoitavaa etua uudelle paikkakunnalle muuttavalle perheelle. Käytännössä nopeimmin ja keveimmällä hallinnoinnilla olisi toteutettavissa jonkin kaupungin oman palvelun "etuseteli". Tämä voisi olla esim. ilmaislippuja uimahalliin, kuntosalille tai kulttuuritapahtumiin. Suoran rahallisen etuuden myöntäminen lisäisi hallinnollista työtä ja madaltaisi kynnystä vilpilliseen edun tavoitteluun. Rahallinen tuki on myös saajalle verotettavaa tuloa ja se tulee ilmoittaa tulorekisteriin. Joissain tapauksissa tämä voi vaikuttaa heikentävästi myös erilaisten tukien saamiseen.

Kokonaisuudessaan pieni kaupungin muistaminen paikkakunnalle muuttavalle lapsiperheelle on hyvä ajatus ja sillä on oma symbolinen "Tervetuloa Outokumpuun" -arvo.

Outokummun kaupunginhallitus on kokouksessaan 27.12.2010 § 270 päättänyt perustaa asumisen markkinoinnin työryhmän. Edelleen kaupunginhallitus on 2.1.2012 § 6 hyväksynyt asumisen markkinointisuunnitelman.

Markkinointisuunnitelman yksi painopiste tuolloin on ollut panostus lapsiperheisiin.

Markkinointisuunnitelmassa on listattu kaupungin vahvuudet, vetovoimatekijät ja toimenpiteet lapsiperheiden houkuttelemiseksi Outokumpuun. Listauksessa mainitaan mm. päivähoitopaikat ja -palvelut, koulutuspolku (lukio, 2. asteen ammatillinen koulutus), erilaiset harrastamahdollisuudet ja elämisen laatuun vaikuttavat vahvuudet. Suunnitelma on päivitetty vuosina 2014 ja 2015. Vuoden 2017 päivityksen yhteydessä lapsiperhe painotus on poistunut markkinointisuunnitelmasta ja painopiste on siirtynyt yleiseen kaupunkimarkkinointiin.

Vuosina 2013 – 2022 Outokummun vuosittainen väestönmuutos on ollut pienimmillään -51 ja suurimmillaan -187 asukasta vuodessa. Kuntien välinen nettomuutto on ollut negatiivinen koko ajanjakson ajan pois lukien vuosi 2021, jolloin se oli 8 henkilön verran positiivinen. Näiden tilastojen valossa ei voida vahvistaa aiemmillä markkinointikampanjoilla olleen merkittävää vaikutusta kuntaan muuttavien lapsiperheiden houkuttelussa.

Vuoden 2023 alusta kaupunki on lisännyt resursointia viestintään rekrytoimalla viestintäpäällikön. Kaupungin positiivinen näkyvyys on lisääntynyt mm. erilaisten tapahtumien kautta. Viestinnän kehitystyö jatkuu edelleen vuoden 2024 aikana mm. viestintäsuunnittelijan rekrytoinnin ja sisäisten järjestelyjen myötä.

Positiivisen kaupunkikuvan ylläpitämiseksi markkinointitoimenpiteitä on syytä jatkaa huomioiden kaikki potentiaaliset ryhmät, mukaan lukien lapsiperheet. Erillistä lapsiperheille suunnattua kampanjaa ei tässä vaiheessa ole suunnitteilla, vaan heidät huomioidaan osana markkinointikokonaisuutta.

Vaikutusarviointi	ei
Valmistelija	vs. hallinto- ja talousjohtaja
Lisätietoja	vs. hallinto- ja talousjohtaja Pasi Lamminluoto, 044 755 9515, pasi.lamminluoto@outokummunkaupunki.fi
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle edellä olevan vastauksena Eveliina Kanniaisen ym. valtuustoaloitteeseen ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.
Päätös	<p>Keskustelun kuluessa Eveliina Kanniainen teki Sanna Antikaisen kannattaman vastaehdotuksen: "Outokummun kaupunki antaa niin sanottua vauvatukea syntyville lapsille yhteensä 900 € / lapsi, niin että tuki on jaettu lapsen kolmelle ensimmäiselle vuodelle yhtä suuriin 300 € eriin. Tuen saannin edellytyksenä on asuminen Outokummussa."</p> <p>Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että on esitetty esittelijän päätösehdotuksesta poikkeava, kannatettu vastaehdotus ja on tarpeen järjestää äänestys. Äänestystapa avoin nimenhuutoäänestys, jossa esittelijän pohjaesitys on JAA ja Eveliina Kanniaisen vastaesitys on EI.</p>

Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä äänet jakautuivat seuraavasti: JAA 6 EI 2

TYHJÄÄ o POISSA 1.

JAA: Hiltunen, Jääskeläinen, Nissinen, Mertanen, Palander, Pouhula
EI: Antikainen, Kanniainen

Puheenjohtaja totesi, että äänin 6-2 esittelijän pohjaesitys jää kaupunginhallituksen päätökseksi.
